

Belma Duvnjak
UDK 159.923.5:371.382]

SOCIJALIZACIJA KROZ IGRU

Stručni rad

Sažetak

Igra je jedna od prvih načina učenja, te kao takva biva važan faktor u procesu socijalizacije. Usvajanje pravila igre preduvjet je razvoja socijalnih vještina koje su djeci neophodne za postizanje socijalne zrelosti. Prihvatanje djeteta od strane drugih igrača stvara osjećaj povjerenja i pripadnosti određenoj grupi te utječe na djetetov socijalni razvoj. Grupni i timski rada bitan su element u procesu socijalizacije. Poticanje djece da se igraju, odnosno da na taj način komuniciraju sa vršnjacima put je koji vodi ka uspješnoj socijalizaciji i cjelovitom dječijem razvoju.

Ključne riječi: dijete, igra, socijalne vještine, socijalizacija

SOCIALIZATION THROUGH GAME

Expert work

Abstract

The game was one of the first ways of learning, and as such is an important factor in the process of socialization. Adopting rules prerequisite for the development of social skills that are necessary for children to achieve social maturity. Accepting the child by the other players a sense of confidence and belonging to a particular group and affects a child's social development. Group and team work are an important element in the process of socialization. Encouraging children to play, and thus to communicate with their peers is the path that leads to the successful socialization and comprehensive child development.

Keywords: child, play, social skills, socialization

1. UVOD

“Pokret je djetetova radost, zato je bitno poticati dijete u kretanju i radovati se zajedno s njim” (Vučinić, 2001). Dijete je po prirodi, čak i prije rođenja u prenatalnom periodu razvoja kada majka uspostavlja prvu vezu s djetetom, socijalno biće bez prethodne socijalizacije. Prva djetetova grupa u koju se uklapa jeste porodica. Socijalizacija započinje veoma rano, dakle već u prvoj godini života. Prema Šoše (2005) i utjecaj spoljašnje sredine na dijete nije sporan, naprotiv, utjecaj vršnjaka u grupi veoma je poželjan. S vršnjacima dijete ima priliku da traži i nađe svoje mjesto u grupi. Dijete s drugom djecom komunicira kroz igru, a igra se odvija u vidu mnogih motornih aktivnosti. Upravo to je razlog zbog kojeg smo odabrali ovu temu kako bismo ukazali na koji način proces socijalizacije protječe kroz igru. Igra s drugom djecom omogućava djeci da nauče kako funkcionirati u timu, dijeliti, pregovarati, slušati i rješavati sukobe (Igra je važna. (2012). Preuzeto 3.11.2012. s internetske stranice: www.roditeljstvo.com).

Značaj igre u procesu socijalizacije djeteta

Možda ćete se upitati u kakvoj je vezi igra moga djeteta đaka s procesom socijalizacije? Socijalne sposobnosti su naučeni oblici ponašanja, oni se uče i vježbaju od najranijeg djetinjstva, spontano u porodici, imitacijom i metodom pokušaja i pogrešaka. Rastom i razvojem djeteta te sposobnosti utvrđuje ili mijenja kroz interakciju s vršnjacima. Djeca interakciju ostvaruju putem igre. Igra je veoma značajna za socijalizaciju djeteta, o čemu govore različiti autori:

Karl Biler (prema Šoše, 2005) smatra da dječija igra pomaže djetetu da se pripremi za život.

Prema Bajraktarević (2004) sport je jedno od područja u kojem djeca mogu intenzivno učestvovati i čija aktivnost ima značajne posljedice na njih, njihove prijatelje, porodicu i društvo u cjelini.

„Igra u grupi je prvi oblik, prvi pokušaj minijaturnog društvenog organiziranja“ (Šoše S.H., 2002, str. 35). Sport ima značajnu ulogu u socijalizaciji djeteta te olakšava društveno prilagođavanje. (Anastasovski, I. Sport u školi. Preuzeto 25.10.2012. s internetske stranice: www.savremenisport.com. Dijete se raduje uspjehu kada nauči nešto novo, neku novu sposobnost, ali nesumnjivo je najsretnije kada ga druga djeca prihvaćaju i vole. Izjave kao npr. „Ti si moj drug“, „Hoćeš li da se igramo lopte“ za dijete, uzrasta od 3 do 5 godina, znače prihvatanje od strane vršnjaka. Prema Vučinić (2001) dijete koje ne pokazuje povjerenje prema djeci najčešće je odbačeno ili usamljeno, a u igri i aktivnostima ostaje posmatrač. S druge strane, ukoliko dijete ne razvije određenu vještinu, sposobnost, npr. slaganje kocki, hvatanje lopte, penjanje, dijete se vremenom samo povlači iz grupe vršnjaka i prestaje se družiti. Dakle, dijete je socijalno sposobno ako u grupi uspijeva zadovoljiti svoje potrebe, prava i želje, a da istovremeno ne ugrozi prava i potrebe druge djece. Prema Braša-Žganec (2003) socijalno komponentna djeca usklađuju svoje ponašanje s tuđim, tako što nalaze zajednički jezik, razmjenjuju informacije i ispituju sličnost i razlike u skladu s naučenim prosocijalnim vještinama.

2. METOD RADA

Pokret vrlo rano postaje sport i takmičenje, a ono što je djetetu važno jeste igra. Igru čine pokreti u funkciji spoznaje i osjećanja života. Igra je najprihvatljivija vježba za djecu i jedna od najprirodnijih metoda. Prema Vučinić (2001) igra je neiscrpno bogastvo kao metod u procesu odgoja i obrazovanja. Igra je i sredstvo i metod, te ju kao takvu možemo, između ostalog, posmatrati kao sredstvo socijaliziranja. Igra prilagođena stepenu psihofizičkog razvoja djeteta ima poželjan efekat na daljni razvoj dječijih sposobnost (Šoše, 2005). Kako sama autorca ističe osobine koje se stječu socijalizacijom ličnosti, njenom pripadnošću grupi su: visok i naglašen nivo tolerancije, uzdržljivost od agresivnih ispada, altruizam, sposobnost osjećanja i prihvatanja tuđih emotivnih stanja, poživrtvovanje i želja da se drugima pomogne. Na samom početku djeca koja se okupljaju kako bi se skupa igrala čine samo grupu. Dosta vremena treba da grupa socijalizacijom preraste u tim. Primjena igre, u bilo kojem obliku i s bilo kojim ciljem, podrazumijeva i metodiku primjene. Stoga ćemo u nastavku rada navesti dvije vrste igri koje utječu na proces socijalizacije: igre u prirodi i interakcijske igre.

2.1. Igre u prirodi

Igre u prirodi omogućuju da djeca sarađuju, udružuju se u manje ili veće grupe, npr. kako bi savladali određenu prepreku penjanja sa nižeg na viši nivo tla (platforme) ili prenošenje nekih predmeta pri izgradnji njihovog skloništa za igru. Udruživanjem kako bi obavili određeni zadatak u prirodi ima za cilj socijaliziranje. U igri je bitno da igrači prihvataju pravila igre i načine ponašanja koja određena igra i učesnici nalažu. U igri se sve to odvija i usvaja nenametljivo, posredno (putem pravila igre) i improvizirano, što djeci daje osjećaj spontanosti i slobode.

2.2. Interakcijske igre

Prema Duran (2003) u procesu igranja moguće je razlikovati dva plana komunikacije i interakcije među igračima, i to: igrovni i realni plan. Igrovni plan određen je pravilima igre, dok realni plan odnosa među igračima čine interakcije koje su izvan obaveznih i propisanih odnosa. Npr. pravilo igre je da dodiranjem možemo spasti nekog od igrača, ali kome ćemo dati tu prednost, odnosno spasiti ga, nije propisano već je rezultat simpatije prema određenoj osobi. Socijalne vještine možemo razvijati kroz igru prilagođenu uzrastu djeteta. Jednostavnim igranjem 'bacanje lopti

jednom drugom' kod djece predškolskog uzrasta razvijat ćemo vještinu upoznavanja. Dalje, kako bi im izgradili osjećaj povjerenja najbolje je igrati igre u kojoj postoje vođe, s tim da vodimo računa da svi učesnici u igri dobiju priliku biti vođa, tj. doživjeti ulogu vođe. Kako bismo djecu naučili da prepoznaju i razumiju emocije drugih ljudi možemo igrati igru u kojoj će djeca da pogađaju emociju koju određeni izraz lica predstavlja. U školskoj dobi kod djece nastojimo razviti vještinu grupnog i timskog rada, što postižemo uključujući djecu u igre koje zahtjevaju grupni rad npr. igra 'između dvije vatre', gdje su učesnici podijeljeni u dvije grupe (jednoj grupi pripadaju, dok im je druga suparniča), te dodavanjem lopte svom igraču na drugom kraju terena nastojimo izbjeći da loptu dobije suparnička grupa i da pogotkom ne budemo izbačeni iz igre. Ova igra je također i takmičarska aktivnost pogodna za razvoj grupnog i timskog rada. Bavljenjem i učestvovanjem djece u timskim sportovima djecu učimo solidarnosti, pružanju podrške suigračima, poštivanju protivnika, rješavanje konflikta, odnosno socijalnim vještinama koje nam olakšavaju socijalizaciju.

3. ZAKLJUČAK

Uloga igre u životu djeteta ima poseban značaj u procesu socijalizacije. Prije svega jer je igra djetetova komunikacija, te je bitno poticati dijete da se igra i na taj način komunicira sa vršnjacima. Također, bitno je istaći nužnost da igru treba prilagoditi uzrastu djeteta i njegovim psihofizičkim sposobnostima, odnosno mogućnostima djeteta kako bi imala pravi učinak na djetetov razvoj. Igra nam pruža osjećaj sreće i zadovoljstva, također uvijek postoji mogućnost ponavljanja igre. Igra svaki put kreće od slobodne volje i dogovaranja ili usvajanja pravila. Osjećaj povjerenja i prihvatanja među igračima temelj je socijalizacije, dok njihov nedostatak rezultira povlačenjem iz grupe i otuđenost. U tom slučaju roditelji i učitelji su ti koji trebaju pružiti djetetu podršku, razumijevanje i pomoći mu da prevlada teškoće kako bi nesmetano nastavio usvajati socijalne vještine.

4. LITERATURA

1. Bajraktarević, J. (2004). *Tajne uspjeha u sportu: psihološka priprema*. Sarajevo: Arkapress.
2. Brajša-Žganec, A. (2003). *Dijete i obitelj: emocionalni i socijalni razvoj*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Duran, M. (2003). *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
4. Šoš, J. (2005). *Sport mlađeg školskog uzrasta*. Sarajevo: DES
5. Šoš, H. (2002). *Teorije sporta*. Mostar: Pedagoška akademija Univerziteta „Džemal Bijedić“.
6. Vučinić, Ž. (2001). *Kretanje je djetetova radost*. Priručnik za poticanje dječjeg razvoja. Zagreb: FoMa. Internet izvori:
7. *Igra je važna*. (2012). Preuzeto 3.11.2012. s internetske stranice: <http://roditeljstvo.com/vijesti/igra-je-vazna>.
8. Anastasovski, I. *Sport u školi*. Preuzeto 25.10.2012. s internetske stranice : <http://www.savremenisport.com/osnove-sport-u-skoli.html>

Korespondencija:

Belma Duvnjak
Nastavnički fakultet
URSC „Midhat Hujdur – Hujka“, 88104 Mostar
Tel. 061/815-039
E-mail: duvnjak_b@hotmail.com